

Participatieadviesraad

Advies inzake de notitie Herijking Minimabeleid 2016; PAR-advies nummer 4

Waddinxveen, 28 juli 2016

Aan het college van B&W van de gemeente Waddinxveen
Postbus 400
2740 AK Waddinxveen

Met uw mail van 4 juli 2016 hebt u de PAR verzocht advies uit te brengen over het Minimabeleid. U vraagt de PAR om het advies uiterlijk 26 juli 2016 uit te brengen. Dat is erg kort. In de verordening is een termijn genoemd van zes weken. Gemotiveerde uitzonderingen op uw eigen regels zijn mogelijk, maar het moeten wel uitzonderingen blijven. Wij zijn in dit geval in staat op zo korte termijn advies te geven op basis van kennis van leden van de PSW, die lid zijn van de PAR

Advies 1: vraag eerder advies aan de PAR als u op een bepaald tijdstip besluitvorming wilt bereiken, maak een realistische planning..

De indeling van dit advies is als volgt:

- A. Algemene opmerkingen
- B. De voorgestelde maatregelen
- C. Overige opmerkingen

A. Algemene opmerkingen

1. De herijking van het beleid is mede gebaseerd op de inbreng van organisaties en personen tijdens twee werkconferenties die u in 2015 hebt georganiseerd. Over de uitwerking heeft overleg plaatsgevonden met het Platform Sociaal Waddinxveen (PSW). De inbreng tijdens de conferenties en het overleg is herkenbaar in de voorgestelde maatregelen en dat is goed voor het draagvlak. Van de inbreng van de conferenties is een korte samenvatting en stand van zaken gemaakt. Helaas is deze niet aan de deelnemers gestuurd en zit ook niet bij de stukken.

Advies 2: voeg de samenvatting bij de stukken aan de gemeenteraad en stuur deze ook aan de deelnemers van dit soort bijeenkomsten.

2. U baseert zich ook op het evaluatierapport van het bureau KWIZ. Dat rapport geeft een kwantitatief inzicht in de doeltreffendheid van het beleid en het geeft verdere richting aan mogelijkheden tot verbeteringen. In veel opzichten scoort de gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde heel behoorlijk. Het rapport geeft wel aan dat het benutten van een aantal regelingen beter kan. Het is goed dat u dat ook nastreeft. We komen daarop terug bij de maatregel 'communicatie'. Een nuttig rapport dus, ook voor de kennis van 'sociaal Waddinxveen'. De PAR heeft wel enkele kanttekeningen.
 - a. De gegevens over inkomens en bevolking komen van het CBS en hebben betrekking op 2013. De 'bewerking en actualisering' door het bureau (zie voetnoot 1 in het rapport) is voor ons niet traceerbaar. Zo is niet helder hoe precies de situatie anno nu is. Daar komt bij dat niet

- uitgesloten is dat door 'stille armoede' het beeld zo wie zo niet compleet kan zijn. Aan dat laatste kunt u niet zoveel doen, maar het is wel goed dat in het achterhoofd te houden. Overigens blijkt uit andere gegevens (bijvoorbeeld van Tympaan en de databank van Zuid-Holland) dat armoede in grote(re) steden meer voorkomt dan in minder stedelijke gebieden.
- b. De titel van het rapport is: "Evaluatie armoedebeleid gemeente Waddinxveen" en veelvoorkomende woorden zijn inkomens(beleid), armoede en daaraan verwante begrippen, zoals 'armoedeval'. In die samenhang wordt armoede opgevat als materiële armoede. Armoede is een wezenlijk vraagstuk, zoals u terecht constateert. Het aantal huishoudens (waarin zo'n 400.000 kinderen) in ons land dat langdurig leeft op en rond het bestaansminimum is de afgelopen jaren gegroeid, evenals het aantal mensen met problematische schulden. Het beeld wordt ook diverser: meer zelfstandigen (al of niet zonder personeel), mensen met kleine en onzekere baantjes en migranten. Gemeenten voeren geen inkomensbeleid. Hooguit is sprake van enige koopkrachtondersteuning binnen de grenzen van landelijke wetgeving. Inkomensbeleid is voorbehouden aan de rijksoverheid. Het doet dan ook merkwaardig aan dat in een evaluatierapport over gemeentelijk minimabeleid zo veelvuldig begrippen worden gebruikt waar gemeenten, bij gebrek aan bevoegdheden en middelen, geen beleid op kunnen of zelfs mogen voeren.
3. Gemeenten kunnen en moeten beleid voeren als het gaat om 'sociale armoede'. Kernbegrip is dan: meedoen, volwaardig en door alle inwoners, aan activiteiten en verbanden in de lokale gemeenschap. In dat kader kan ook sprake zijn van een val, namelijk een 'participatieval' oftewel sociale uitsluiting. De titel van de notitie "Meedoen in Waddinxveen" geeft de juiste focus. Stimuleren van meedoen, tegengaan van uitsluiting en met maatwerk ondersteunde zelfredzaamheid zijn belangrijke doelen. Ze kunnen gunstige effecten hebben voor het individu in zijn sociale omgeving en zijn zelfredzaamheid. Het zijn dus sleutelwoorden in het sociale domein.
4. Uw voornemen om met de gemeenteraad beleidskaders te ontwikkelen om de invloed van (sociale) armoede op andere levensdomeinen te bestrijden is verstandig. Daar hebben gemeenten een belangrijke taak. Er zijn tal van relaties - helaas ook in de vorm van knelpunten en drempels - tussen zorgbehoefte, toegankelijkheid tot voorzieningen (o.a. door eigen bijdragen) en participatie/integratie. Denk bijvoorbeeld aan chronisch zieken en gehandicapten, die te maken hebben met extra kosten van mobiliteit en drempels tegenkomen bij het vinden/behouden van geschikte woonruimte. Een belangrijk vraagstuk ligt in sociaal-economisch bepaalde verschillen. Bekend is dat gezondheid, gemeten in levensduur en gezonde jaren, zeer ongelijk over burgers zijn verdeeld. Het is aannemelijk dat er ook sociaal-economische participatieverschillen zijn. Dit zijn fenomenen die in de kaderstelling niet kunnen ontbreken. Preventie is daarbij in ieder geval een aspect waar gemeenten een rol kunnen vervullen. Voor de burger in begrijpelijke taal kennis beschikbaar stellen over faciliteiten, het verhelderen van procedures en het versnellen van werkwijzen horen eveneens onderdeel van de discussie over kaders te zijn.

Advies 3: oriënteer u breed, verzamel voorafgaand aan de kaderstelling relevante informatie over relaties en betrek daarbij ook ervaringen van gebruikers en signalen van hun organisaties.

**B. De voorgestelde maatregelen (aan de hand van de Samenvatting van beslispunten)
NB: niet bij alle punten maken we opmerkingen**

1. Het gelijktrekken van de inkomensgrenzen en het verhogen naar 130% van het sociaal minimum (uitgezonderd de bijzondere bijstand en de grens van de wettelijk geregelde norm

voor de kwijtschelding van lokale lasten door gemeenten en waterschappen) is een prima zaak. De PAR onderschrijft uw argumenten.

Terzijde: Dit punt staat niet als expliciet beslispunt genoemd, maar verdient dat zeer zeker wel. En verder raden wij u aan de beslispunten te nummeren.

2. De forfaitaire bijdrage voor chronisch zieken en gehandicapten

Tot met 2014 was er een tegemoetkoming van € 250. Met € 150 herstelt u dit gedeeltelijk. Uw argumenten (pag. 16 van de notitie) betreffen de meerkosten en de compenserende maatregelen in de collectieve ziektekostenverzekering en in de Rbma. Dat zijn op zich valide argumenten en toch raadt de PAR aan ook andere argumenten erbij te betrekken en uw voorstel te heroverwegen. De doelgroep heeft blijkens landelijke onderzoeken vaak hoge kosten in de sfeer van medische voorzieningen, hulpmiddelen en kosten voor vervoer en wonen. Het is dan de vraag of alle meerkosten gedekt moeten worden uit het budget voor minimabeleid. Maar nog afgezien daarvan: de regeling wordt uitgevoerd binnen de bijzondere bijstand. Daar zit een inverdieneffect op de lasten van de bijzondere bijstand. Tenslotte is een argument dat een regeling op basis van groepskenmerken eenvoudiger en met minder lasten voor de uitvoering gepaard gaat dan individueel maatwerk.

Advies 4: heroverweeg uw voorstel met betrekking tot de bijdrage van € 150 voor chronisch zieken en gehandicapten en verhoog dit bedrag tot het niveau van 2014.

3. Schoolkosten

De bestaande bijdrageregeling wordt uitgebreid naar groep 8 van het basisonderwijs. Bij een 'normale schoolcarrière' krijgen ouders/verzorgers recht op een bijdrage gedurende vijf jaar in plaats van de huidige vier jaar. De PAR onderschrijft de prioriteit voor kinderen. In de Rbma komt dit ook tot uitdrukking.

In samenhang met de Stichting Leergeld die leerlingen van 4 tot 18 jaar tot zijn doelgroep rekent (en ook de inkomensgrens van 130% hanteert) is een dekkend systeem ontstaan, waarbij de Stichting Leergeld aanvullend maatwerk levert. De gemeentelijke regeling wordt door de Stichting Leergeld als verplichte 'voorliggende voorziening' gehanteerd; dit draagt bij aan uw doel om het bereik van deze en mogelijk ook andere minimaregelingen te verhogen.

Advies 5: zorg voor een nauwe en structurele samenwerking tussen gemeente en Stichting Leergeld, ook financieel (zoals uw voornemen is) en wissel gegevens en ervaringen uit.

4. Rotterdampas

De PAR onderschrijft het belang en de argumenten voor de deelname, namelijk zonder stigmatisering voor iedereen een eenvoudige financiële toegang tot een breed scala van activiteiten, diensten en producten in Waddinxveen en omstreken.

5. Communicatie

Het bekend maken van de veranderingen is een wezenlijk onderdeel van het minimabeleid en het bekend houden is een blijvende activiteit. Daarbij worden eisen gesteld aan eenvoud, begrijpelijkheid en communicatiekanalen van doelgroepen. Het verhogen van het gebruik kan niet zonder. De communicatiedoelstellingen (hoofdstuk 8 van de notitie) zijn goed, een activiteitenplan moet nog worden gemaakt. Het Platform Sociaal Waddinxveen (PSW) is daar eerder al bij betrokken geweest en heeft dus kennis en ervaring mee. De Stichting Leergeld gaat die ervaring opdoen.

Advies 6: maak snel een activiteitenplan samen met het PSW/ de PAR, gericht op communicatie van de gewijzigde maatregelen (september) als voor de structurele communicatie. Betrek bij de uitvoering zoveel mogelijk organisaties en verspreidingskanalen.

6. Schuldhelpverlening

Dit punt is niet bij de beslispunten genoemd. In de notitie wordt het huidige beleid wel beschreven (pag. 14). Voor preventie wordt € 5.000 opzij gezet, op zich een goede zaak, maar het is niet duidelijk welke acties daarvoor worden ondernomen. Dat moet wel duidelijk worden. Daarbij zijn er op dit terrein nieuwe ontwikkelingen. Recent is een evaluatierapport over het beleid van gemeenten verschenen en op 6 juli in de Tweede Kamer besproken. Er zijn nogal wat verbeterpunten aangegeven. Het rijk wil een wettelijk verplichte adempauze bij problematische schulden per 2017 en uit verschillende gemeenten zijn nieuwe initiatieven gekomen, zoals het overnemen van een (te) problematische schuld en terugbetaling in termijnen, zowel in geld als in natura via maatschappelijke activiteiten.

Het Waddinxveense beleid is gebaseerd op een beleidsnota uit 2012. Herziening is aan de orde en er moet ook een nieuwe aanbesteding voor de uitvoering worden plaatsvinden.

Advies 7: geef uitwerking aan de intensivering van de preventieve schuldhelp en werk met prioriteit aan de actualisering van de beleidsnota van 2012; betrek daarbij nieuwe initiatieven en overweeg of het niet logischer is eerst beleid te hebben en dan de uitvoering aan te besteden.

C. **Overige opmerkingen**

1. De financiële bijlage

De PAR kan niet alle meerkosten overzien. Begrijpelijk zijn nogal wat aannames gebruikt. Ten aanzien van de bijdrage chronisch zieken en gehandicapten verwijzen we naar de eerdere opmerkingen onder B2/advies 4. Als blijkt dat er minder kosten zijn dan geraamd, dan is er reden die gelden te bestemmen voor het minimabeleid en het sociaal domein.

2. De bijlage Overzicht veranderingen ingaande 1 januari 2016

Onder 'huidige beleid', onderdeel Vergoeding staat 1x € 418 en 2x € 210.

Onder 'voorgesteld beleid' staat 1x € 418 en 3x € 210.

Uitgaande van een 'normale schoolcarrière' moet aan beide reeksen 1x € 210 worden toegevoegd.

3. Kwijtschelding waterschapslasten

In de notitie komen deze lasten begrijpelijkerwijs niet aan de orde. Toch is er een ontwikkeling die alertheid verdient. Het Hoogheemraadschap van Schieland heeft plannen om de kwijtschelding af te schaffen. Verschillende gemeenteraden hebben zich daartegen verzet.

Voor Waddinxveen komt daar de bijzondere situatie bij dat er twee waterschappen zijn. Het is ongewenst dat een deel van de Waddinxveners wel en een ander deel geen mogelijkheid tot kwijtschelding heeft.

Mocht verzet tegen Schieland niet baten, dan zou in ieder geval de gemeente Waddinxveen moeten zoeken naar compensatie en vermijden van rechtsongelijkheid.

Met vriendelijke groet,

Aad van Holsteijn
voorzitter